

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна**

**Юридичний факультет
Кафедра кримінально-правових дисциплін**

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Рекомендації по виконанню курсових робіт

Харків – 2021

Кримінальне право. Рекомендації по виконанню курсових робіт / автор-упорядник д.ю.н., проф. О. О. Житний. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. – 55 с.

Затверджено

кафедрою кримінально-правових дисциплін

Протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.

Рецензент:

Ященко А. М., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ.

Рекомендації по виконанню курсових робіт з кримінального права України містять загальні вимоги до оформлення, виконання і захисту зазначеної форми індивідуальних письмових завдань.

Призначені для студентів юридичного факультету.

© Житний О. О., 2021

© ХНУ імені В.Н. Каразіна

ЗМІСТ

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ КУРСОВИХ РОБІТ.....	4
II. ТЕМИ ТА ОРІЄНТОВНІ ПЛАНИ КУРСОВИХ РОБІТ.....	12
III. ДОДАТКИ.....	53

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ КУРСОВИХ РОБІТ

1. Метою виконання курсової роботи з кримінального права. є виявлення творчих здібностей студента, його вміння застосовувати теоретичні знання на практиці, забезпечення кращого засвоєння курсу «Кримінальне право» шляхом самостійної роботи, розвиток наукового потенціалу здобувача вищої освіти.

Тема курсової роботи визначається за порядковим номером студента в списку групи (№ 1 – виконує тему № 1, № 2 – тему 2 тощо).

2. Курсова робота повинна бути самостійним та творчим науковим дослідженням заявленої в її назві проблеми, який демонструє ґрунтовні знання її автора в цій галузі. Змістом роботи повинен бути науково-практичний аналіз обраної теми, який проводиться на підставі вивчення чинного законодавства, постанов Пленуму Верховного Суду України, постанов Верховного Суду України, прийнятих за результатами розгляду заяв про перегляд судового рішення з підстав неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм кримінального закону щодо подібних суспільно небезпечних діянь, а також інформаційних листів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, що стосуються питань застосування норм матеріального кримінального права, правових позицій Великої Палати Верховного Суду Касаційного кримінального суду, Європейського Суду з прав людини, оприлюдненої судової практики, теоретичної літератури (монографії, публікації у періодичних виданнях) та навчальних видань (підручники, навчальні посібники, фундаментальні навчальні курси тощо), матеріалів слідчої практики, державної статистики.

У курсовій роботі доцільно надати опис стану нормативного регулювання, наявних теоретичних проблем, практики застосування інституту, обраного для дослідження.

До кожної теми в цих Рекомендаціях додається орієнтовний план та орієнтовні списки літератури, яка може бути використана в роботі (підручники та науково-практичні коментарі до КК в цих списках не зазначені).

3. Структура курсової роботи:

- титульна сторінка (див. Додаток 1);

- зміст;

- вступ, в якому обґрунтовується актуальність та значення теми, говориться про стан розробки обраної проблеми наукою кримінального права, визначається об'єкт та предмет дослідження, заявляються дослідницькі завдання (які мають кореспондувати пунктам плану), зазначається структура та обсяг роботи;

- основна частина, що складається з розділів (можливий поділ розділів на підрозділи);

- висновки, що випливають з розгляду теми;

- список використаних джерел (нормативних актів, літератури, правозастосовних актів, розташованих у алфавітному порядку).

Розглядаючи теоретичні питання теми, доцільно наводити приклади з практики застосування кримінального законодавства (зокрема, звертаючись до рішень судів України, розміщеними у відкритому доступі в Єдиному державному реєстрі судових рішень, інших джерел), аналізувати ефективність та несуперечливість застосування теоретичних положень на практиці.

4. При використанні літературних та інших нормативних матеріалів є обов'язковими відповідні посилання на ці джерела у відповідності до встановлених правил (стандартів). Посилання в тексті курсової роботи слід оформлювати, вказуючи у квадратних дужках порядковий номер джерела згідно з переліком використаних посилань та сторінку (сторінки), що містять використане положення. *Наприклад, посилання: [2, с. 33] вказує на сторінку 33 джерела, яке зазначене у списку літератури під номером 2.*

Якщо частина тексту якогось із джерел наводиться в роботі дослівно (є цитатою), її необхідно взяти у лапки.

Забороняється запозичення тексту з літературних та наукових творів без відповідного посилання на них. Відсутність посилань на використану літературу та запозичення тексту з чужих літературних творів без посилання на них кваліфікується як академічний плагіат і тягне за собою безумовне повернення роботи для повторного виконання або зміну теми роботи за вказівкою викладача, який перевіряє роботу.

У список використаних нормативних актів та літератури вносяться реально використані під час виконання роботи джерела. Опис використаних джерел має відповідати діючим бібліографічним стандартам (з урахуванням *Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»*).

Приклади посилань на джерела найбільш поширених видів наведені в Додатку 3 до цих Рекомендацій.

5. Оформлення курсової роботи:

текст друкується на комп'ютері з одного боку аркуша білого паперу формату А4 з використанням шрифтів текстового редактора Word розміру 14 з міжрядковим інтервалом 1,5, залишаючи береги таких розмірів: лівий - 25 мм, правий - 10 мм, верхній - 20 мм, нижній - 20 мм.

Обсяг основної частини курсової повинен становити 20–25 сторінок. До неї входять вступ, розділи (підрозділи) й висновки.

Заголовки структурних частин курсової роботи ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів (якщо вони є) – маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Розділи курсової роботи послідовно нумерують. Такі структурні частини курсової, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера.

Кожну структурну частину курсової роботи починають з нової сторінки.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервалам.

Аркуші роботи повинні бути скріплені та пронумеровані (номер сторінки – у правому верхньому куті сторінки).

На останній сторінці роботи студент повинен поставити дату її подання на кафедру, власноруч вказати: *«Робота виконана мною самостійно й не містить неправомірних текстових запозичень»* та поставити особистий підпис.

Титульний лист, курсової роботи повинен бути оформлений згідно з формою, яка містить відомості про автора, керівника, тему, місце виконання роботи (див. Додаток 1 до цих Рекомендацій).

6. Курсова робота не допускається до захисту й повертається студенту для повторного виконання якщо вона:

- виконана з порушенням Вимог Університету щодо академічної доброчесності (академічна недоброчесність – несамотійне виконання здобувачем вищої освіти екзаменаційних, залікових, контрольних, курсових робіт, індивідуальних завдань, списування, використання заборонених на контрольному заході навчальних та довідкових матеріалів, відтворення у своїх працях чужих опублікованих результатів (текстів) без належного посилання на автора, фальсифікація результатів), у тому числі відтворює розміщені у мережі Інтернет тексти (курсів роботи, реферати тощо);

- виконана на основі застарілого (скасованого, зміненого) кримінального законодавства;

- виконана на основі лише науково-практичних коментарів до КК, навчальних посібників чи підручників, без використання спеціальних досліджень із обраної теми питання (наукових публікацій, монографій, науково-практичних посібників тощо);

- виконана без урахування чинних постанов Пленуму Верховного Суду України чи Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і

кримінальних справ, а також правових позицій Верховного Суду щодо застосування відповідних норм права (якщо вони безпосередньо стосуються питань, які охоплюються темою роботи);

- викладена з помилками, неграмотно, брудно, з порушенням вимог щодо оформлення;

- виконана з суттєвими порушеннями інших наведених вище вимог.

7. Курсова робота, надана на перевірку, передається рецензентові, визначеному кафедрою. Після отримання остаточного варіанту курсової роботи рецензент складає письмову рецензію із зауваженнями та конкретними висновками, зробленими після перевірки.

8. Попередня оцінка курсової роботи (до 50 балів) здійснюється рецензентом за наступними формальними і змістовними критеріями:

а) своєчасність подання курсової роботи на кафедру: строк пропущений в межах 1 тижня (– 5 балів)/строк пропущено більш ніж на 1 тиждень (– 10 балів).

б) відповідність оформлення роботи вимогам, що вказані в методичних рекомендаціях кафедри (оформлено без порушень титульну сторінку; вступ; висновки; основний текст; список використаних джерел (+5 балів).

в) повнота огляду в роботі літератури за темою: використано монографічну літературу (6 балів); використано навчальну літературу (підручники, коментарі) (3 бали); використано сучасні публікації у спеціалізованих юридичних виданнях (5 балів); використано судову практику (3 бали); використано новітні наукові розробки за темою (дисертації, автореферати) (3 бали).

г) зміст курсової роботи та ступінь розробки в ній обраної теми дозволяє зробити один з висновків:

– всі визначені планом курсової питання розкрито глибоко та змістовно, автором зроблено самостійні висновки (25 балів);

– більшість питань теми розкрито на доброму рівні, відзначені незначні недоліки, які не впливають на рівень роботи (20 балів);

– тему висвітлено, однак, поверхово; окремі питання розкрито неповно (15 балів);

– питання теми розкрито, однак їх описано несамоостійно, шляхом дослівного переказу використаних джерел; автором допущено значні помилки в теоретичній частині (10 балів);

– більшість питань теми роботи розкрито фрагментарно, неповно (5 балів).

Студенту надається можливість ознайомитися з рецензією.

9. Захист курсової роботи проводиться прилюдно перед комісією у складі двох-трьох науково-педагогічних працівників кафедри, в тому числі керівника курсової роботи. Склад комісії та конкретні терміни захисту курсових робіт затверджуються розпорядженням декана факультету.

На захисті студенту надається слово для викладу основних висновків, зроблених ним під час дослідження (до 10 хв.), і відповідей на питання членів комісії. Членам комісії надається роздатковий матеріал, який надає загальну характеристику проведеного дослідження (титульна сторінка, зміст, вступ і висновки роботи).

Після виступу студента стисло оголошується зміст рецензії на курсову роботу, а також заслуховується відповідь студента на зауваження, висловлені в ній.

Результати захисту роботи визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно» і «незадовільно». Критеріями оцінки є актуальність теми, теоретичний рівень, уміння вести публічну дискусію, аргументовано захищати свою позицію та висновки.

Під час захисту курсової роботи комісії кафедри кримінально-правових дисциплін студент може одержати до 50 балів. При цьому **відмінний** рівень захисту оцінюється в 50 балів, **добрий** – у 40 балів, **задовільний** – у 30 балів.

Оцінка «відмінно»:

– студент показав глибокі, вичерпні знання матеріалу, розуміння сутності і взаємозв'язку явищ, процесів і подій, уміння використовувати системні

наукові відомості, які отримані під час підготовки при обґрунтуванні змісту відповідей на головні і додаткові запитання; глибоке розуміння сутності та особливостей теми, розуміння значимості відповідних правових актів, уміння виявляти теоретичні проблеми обраної теми;

Оцінка « добре »:

– студент показав тверді і достатньо повні знання всього матеріалу, який застосовувався у курсовій роботі, правильне розуміння сутності і взаємозв'язку явищ (процесів), що розглядаються; уміння самостійно з використанням сучасних методик аналізувати і застосовувати основні положення теорії для вирішення практичних завдань;

Оцінка « задовільно »:

– студент показав тверді знання і розуміння матеріалу, який застосовувався у курсовій роботі; правильні і конкретні, без грубих помилок відповіді на поставлені запитання для усунення неточностей та помилок у висвітленні окремих положень при додаткових запитаннях; уміння застосовувати теоретичні знання до вирішення основних практичних завдань; обмежено використовував аналітичний апарат при доведеннях

Оцінка « незадовільно » :

– студент допускався грубих помилок у відповідях, показав недостатнє розуміння сутності питань, що висвітлюються, невміння застосовувати одержані знання при вирішенні практичних завдань.

1/5 (20%) балів, одержаних за результатами написання й захисту курсової роботи, додаються до загального балу за вивчення дисципліни (так, якщо за результатами написання й захисту роботи студент отримав 100 балів, до сукупного балу йому додатково нараховується 20 балів).

10. Здобувач вищої освіти, який без поважної причини не виконав курсову роботу у зазначений термін або не захистив її, вважається таким, що має академічну заборгованість.

При отриманні незадовільної оцінки з курсової роботи, передбаченої навчальним планом, здобувач вищої освіти за рішенням комісії виконує курсову роботу за новою темою або переопрацьовує попередню роботу.

II. ТЕМИ ТА ОРІЄНТОВНІ ПЛАНИ КУРСОВИХ РОБІТ

Тема 1. Сучасна кримінальна політика Української держави

План

1. Поняття кримінальної (кримінально-правової) політики.
2. Принципи кримінальної політики.
3. Напрями кримінальної політики України.
4. Криміналізація, пеналізація, декриміналізація та депеналізація як засоби кримінальної політики.

Література

1. Беляєв Н. А. Уголовно-правовая политика и пути её реализации / Н. А. Беляєв. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1986. – 176 с.
2. Грищук В. К. Проблеми сучасної кримінальної політики України // Республіканець. – 1993. – №6. – С. 53- 57.
3. Закалюк А. Засади формування та реалізації кримінальної політики держави за Конституцією України // Право України. – 1999. – № 9. – С. 18-21.
4. Литвак О. М. Державний вплив на злочинність. Кримінологічно-правове дослідження. – К. : Атіка, 2000. – 277 с.
5. Мельник М. Помилкова криміналізація: види, причини та наслідки // Підприємство, господарство і право. - 2004. - № 5. – С. 94-99.
6. Мірошниченко С., Титаренко О. Підстави та принципи криміналізації суспільно небезпечних діянь // Вісник прокуратури. – 2008. - №3. – С.51-57.
7. Митрофанов А. А. Основні напрямки кримінально-правової політики в Україні: формування та реалізація / А. А. Митрофанов. – О. : Вид-во Одес. юрид. ін-ту НУВС, 2004. – 132 с.
8. Основания уголовно-правового запрета. Криминализация и декриминализация / П.С. Дагель, Г.А. Злобин, С.Г. Келина, Г.П. Кригер и др.; отв. ред.: В.Н. Кудрявцев, А.М. Яковлев. - М. : Наука, 1982. – 303 с.

9. Панов М., Герасіна Л. Правова політика як універсальний феномен соціального буття // Право України. – 2001. – №8. – С. 40.
10. Пономаренко Ю. А. Розуміння кримінально-правової політики в роботах криміналістів ХІХ – початку ХХ століть / Ю. А. Пономаренко // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. – Харків, 2011. – Вип. 114. – С. 154–162.
11. Туляков В.О. Кримінальне право сучасності: криза доктрини чи криза юрисдикції / В.О. Туляков // Право України. – 2010. – №9. – С. 40-46.
12. Тютюгін В.І. Питання гуманізації кримінальної відповідальності та їх реалізація в деяких законодавчих новелах / В.І. Тютюгін // Проблеми боротьби зі злочинністю. – 2009/100. – С. 313-323.
13. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми / П.Л. Фріс. – К. : Атіка, 2005. – 288 с.
14. Фріс П. Л. Політика у сфері боротьби зі злочинністю і права людини / П. Л. Фріс. – Надвірна : Вид-во ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2009. – 168 с.

Тема 2. Чинність закону про кримінальну відповідальність у просторі щодо кримінальних правопорушень, вчинених в межах України

План

1. Територія вчинення кримінального правопорушення та її значення для вирішення питання про чинність закону про кримінальну відповідальність у просторі.
2. Зміст територіального принципу.
3. Дипломатичний імунітет та його значення для вирішення питання про чинність закону про кримінальну відповідальність у просторі.

Література

1. Брайнин Я.М. Уголовный закон и его применение. - М., 1967.
2. Блум М.И. Действие советского уголовного закона в пространстве. Рига: Латв. ун-т, 1974.

3. Богачев Е. Экстрадиция//Законность. – 2000. – N 5. – С. 24.
4. Бойцов А.И. Выдача преступников и право убежища. СПб.: Юридический центр Пресс, 2003.
5. Волженкина В.М. Оказание правовой помощи по уголовным делам в сфере международного сотрудничества: Учеб. пос. СПб., 1999.
6. Воробей П.А., Коржанський М.І., Щупаковський В.М. Завдання і дія кримінального закону. – К.: Генеза, 1997.
7. Бойцов А.И. Действие уголовного закона во времени и пространстве. - СПб., 1995.
8. Дурманов Н.Д. Советский уголовный закон. - М., 1967.
9. Житний О. О. Кримінальне право України в міжнародному вимірі (порівняльно-правовий аналіз) : монографія / О. О. Житний ; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Х. : Одісей, 2013. – 376 с.
10. Иногамова-Хегай Л.В. Действие уголовного закона в пространстве//Уголовное право в XXI веке: Материалы Международной научной конференции на юридическом факультете МГУ им. М.В. Ломоносова 31 мая - 1 июня 2001 г. М.: ЛекстЭст, 2002. С. 145-148.
11. Тилле А.А. Время, пространство, закон. - М.: Юридическая литература, 1965.
12. Цепелев В.Ф. Проблемы уголовной ответственности за преступления, совершаемые в пределах правового пространства СНГ//Проблемы формирования уголовной политики Российской Федерации и ее реализации органами внутренних дел. М.: Акад. МВД РФ, 1995. С. 112-118.

Тема 3. Чинність закону про кримінальну відповідальність у просторі щодо кримінальних правопорушень, вчинених за межами України

План

1. Зміст принципу громадянства.
2. Зміст космополітичного (універсального) принципу.
3. Зміст реального принципу.

4. Екстрадиція у кримінальному праві.

Література

1. Брайнин Я.М. Уголовный закон и его применение. - М., 1967.
2. Блум М.И. Действие советского уголовного закона в пространстве. Рига: Латв. ун-т, 1974.
3. Богачев Е. Экстрадиция//Законность. 2000. N 5. С. 24 и сл.
4. Бойцов А.И. Выдача преступников и право убежища. СПб.: Юридический центр Пресс, 2003.
5. Волженкина В.М. Оказание правовой помощи по уголовным делам в сфере международного сотрудничества: Учеб. пос. СПб., 1999.
6. Бойцов А.И. Действие уголовного закона во времени и пространстве. - СПб., 1995.
7. Дурманов Н.Д. Советский уголовный закон. - М., 1967.
8. Житний О. О. Кримінальне право України в міжнародному вимірі (порівняльно-правовий аналіз) : монографія / О. О. Житний ; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Х. : Одиссей, 2013. – 376 с.
9. Тилле А.А. Время, пространство, закон. - М.: Юридическая литература, 1965.
10. Воробей П.А., Коржанський М.І., Щупаковський В.М. Завдання і дія кримінального закону. – К.: Генеза,1997.
11. Цепелев В.Ф. Проблемы уголовной ответственности за преступления, совершаемые в пределах правового пространства СНГ//Проблемы формирования уголовной политики Российской Федерации и ее реализации органами внутренних дел. М.: Акад. МВД РФ, 1995. С. 112-118.
12. Иногамова-Хегай Л.В. Действие уголовного закона в пространстве//Уголовное право в XXI веке: Материалы Международной научной конференции на юридическом факультете МГУ им. М.В. Ломоносова 31 мая - 1 июня 2001 г. М.: ЛекстЭст, 2002. С. 145-148.
- 13.

Тема 4. Чинність закону про кримінальну відповідальність в часі

План

1. Поняття часу вчинення кримінального правопорушення.
2. Набрання та втрата чинності законом про кримінальну відповідальність.
3. Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність у часі.
4. Проблеми чинності „проміжного” закону.

Література

1. Блум М.И. Тилле А.А. Обратная сила закона. - М., 1969.
2. Бойцов И. Действие уголовного закона во времени и пространстве. - СПб. - 1995.
3. Брайнин Я.М. Уголовный закон и его применение. - М., 1967.
4. Воробей П.А., Коржанський М.І., Щупаковський В.М. Завдання і дія кримінального закону. – К.: Генеза, 1997.
5. Дурманов Н.Д. Советский уголовный закон. - М., 1967.
6. Житний О. О. Кримінальне право України в міжнародному вимірі (порівняльно-правовий аналіз) : монографія / О. О. Житний ; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Х. : Одісей, 2013. – 376 с.
7. Ковалев М.И. Советское уголовное право: Курс лекций. - Вып. 2. - Советский уголовный закон. - Свердловск, 1974.
8. Мойсик В., Андрушко П. Дія кримінального закону в часі // Закон і бізнес. – 1998. – 9 вересня. – С. 13.
9. Пономаренко Ю.А. Чинність і дія кримінального закону в часі. – К., 2005.
10. Тилле А.А. Время, пространство, закон. - М.: Юридическая литература, 1965.
11. Якубов А. Е. Обратная сила уголовного закона: некоторые проблемы совершенствования Уголовного кодекса Российской Федерации. – СПб.:Издательство «Юридический центр Пресс», 2003.

Тема 5. Поняття кримінального правопорушення

План

1. Природа кримінального правопорушення як негативного соціального явища.
2. Формальне, матеріальне та формально-матеріальне визначення поняття кримінального правопорушення, їх зміст. Визначення поняття кримінального правопорушення у чинному КК України.
3. Суспільна небезпечність, кримінальна протиправність, винність і караність як ознаки кримінального правопорушення.
4. Малозначна дія (бездіяльність), що формально містить ознаки кримінального правопорушення: їх зміст та співвідношення зі злочином.
5. Співвідношення кримінального правопорушення з іншими правопорушеннями та правомірною поведінкою.
6. Співвідношення злочину та кримінального проступку.

Література

1. Беккария Ч. О преступлениях и наказаниях / Ч. Беккариа. – М.: Стелс, 1995. – 304 с.
2. Ковалев М.И. Понятие и признаки преступления и их значение для квалификации. – Свердловск, 1977.
3. Ковалев М.И. Понятие преступления в советском уголовном праве. Свердловск: Изд-во Урал. ун-та, 1987.
4. Кривоченко Л. М. Класифікація злочинів за ступенем тяжкості у Кримінальному кодексі України : монографія / Л. М. Кривоченко. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 120 с.
5. Кривошеин П.К. Преступление: Историческое исследование. – Киев, 1993.
6. Кузнецова Н.Ф. Преступление и преступность. – М., 1969.
7. Марцев А.И. Общественная вредность и опасность преступления//Правоведение. – 2001. № 4. – С. 148-155.
8. Микитчик О.В. Сутність злочину як правового явища // Вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2000. – Вип. 3.

9. Тихий В.П., Панов М.І. Злочин, його види та стадії. – К.: Проміні, 2007.-40 с.
10. Пионтковский А.А. Учение о преступлении по советскому уголовному праву. – М., 1961.
11. Прохоров В.С. Преступление и ответственность. – Л., 1984.

Тема 6. Суспільна небезпечність кримінального правопорушення

План

1. Суспільна небезпечність як внутрішня характеристика кримінального правопорушення.
2. Суспільна небезпечність як одна підстав криміналізації діянь.
3. Характер та ступінь суспільної небезпечності.
4. Кримінально-правове значення суспільної небезпечності діяння.
5. Значення ч.2 ст.11 КК України для оцінки суспільної небезпечності діяння.

Література

1. Бахрах Д.Н. Административный проступок и преступление//Вопросы совершенствования уголовно-правовых мер борьбы с преступностью: Межвуз. сб. науч. тр./СвЮИ. Свердловск, 1983. С. 8-23.
2. Демидов Ю.А. Социальная ценность и оценка в уголовном праве. – Москва., 1975.
3. Ковалев М.И. Понятие и признаки преступления и их значение для квалификации. – Свердловск., 1977.
4. Ковалев М.И. Понятие преступления в советском уголовном праве. Свердловск: Изд-во Урал. ун-та, 1987.
5. Козенко Т.Є. Критерії та ознаки малозначності діяння за кримінальним законодавством України // Києво-Могилянська Академія. Наукові записки. Спеціальний випуск. - 2000. - Том 18. – Ч 1. - С. 186-189.
6. Кривоченко Л.Н. Классификация преступлений.-Харьков: Изд-во при

ХГУ издательского объединения «Вища школа», 1983. – 129 с.

7. Кривоченко Л.Н. О содержании и структуре общественной опасности как признаке преступления//Проблемы правоведения. – 1979. – Вып. 40. – С. 94-102.

8. Кригер Г.А. Влияние характера общественной опасности преступления на дифференциацию и индивидуализацию ответственности//Проблемы правосудия и уголовного права. – М., 1978. – С. 143-155.

9. Ляпунов Ю.И. Общественная опасность деяния как универсальная категория советского уголовного права: Учеб. пособие для слушателей вузов МВД СССР. – М.: ВЮЗШ МВД СССР, 1989. – 119 с.

10. Мальцев В.В. Определение характера и степени общественной опасности преступления//Актуальные проблемы борьбы с преступностью. – Свердловск, 1989. С. 13-19.

11. Мальцев В.В. Оценка следователем общественной опасности посягательства. – Волгоград: ВСШ МВД СССР, 1986.

12. Марцев А.И. Общественная вредность и опасность преступления//Правоведение. 2001. – № 4. – С. 148-155.

13. Фефелов П.А. Общественная опасность преступного деяния // Советское государство и право. – 1977. - № 5. – С. 137.

14. Шириков А.С. Социальная вредность и общественная опасность противоправного деяния: проблема соотношения // Право и политика. – 2004. - № 5. - С. 21-26.

Тема 7. Кримінальна відповідальність

План

1. Поняття кримінальної відповідальності та її види.
2. Форми реалізації кримінальної відповідальності.
3. Кримінально-правові відносини та кримінальна відповідальність.
4. Підстави кримінальної відповідальності: юридичний, філософський, процесуальний аспект.

5. Співвідношення кримінальної відповідальності та інших засобів кримінально-правового впливу.

Література

1. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності: Монографія. – К., 2004.
2. Баулін Ю. Кримінальна відповідальність: сутність, зміст та правова форма // Вісник Академії правових наук України. – 2003. - № 2-3. - С. 626-633.
3. Багрий-Шахматов Л.В. Социально-правовые проблемы уголовной ответственности и форм ее реализации: Ч.2. – Одесса., 2000.
4. Брайнин Я.М. Уголовная ответственность и её основания в советском уголовном праве. – М., 1969.
5. Грищук В.К. Філософсько-правове розуміння відповідальності людини : монографія / В.К. Грищук. – Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2012. – 736с.
6. Зелинский А.Ф. Детерминация преступного поведения. – Х., 1994.
7. Карпушин М.П., Курлянский Н.И. Уголовная ответственность и состав преступления. – М., 1974.
8. Меркулова В.О. Кримінальна відповідальність: окремі теоретичні та соціально-правові аспекти: моногр. / В.О. Меркулова – Одеса: ОЮІ ХНУВС, 2007. – 225 с.
9. Пономаренко Ю.А. Поняття кримінальної відповідальності / Ю.А. Пономаренко // Проблеми боротьби зі злочинністю. – 2009. – №102.
10. Хомич В.М. Формы реализации уголовной ответственности. – Минск: Белгосуниверситет, 1998.

Тема 8. Склад кримінального правопорушення

План

1. Поняття та кримінально-правове значення складу кримінального правопорушення.

2. Співвідношення складу кримінального правопорушення та загального поняття кримінального правопорушення.
3. Елементи та ознаки складу кримінального правопорушення, їх зміст, органічна єдність та значення.
4. Класифікація складів кримінального правопорушення.
5. Склад кримінального правопорушення та кваліфікація кримінальних правопорушень.

Література

1. Бажанов М. И. К вопросу о функциях состава преступления // Бажанов М. И. Избранные труды / М. И. Бажанов ; [сост. : В. И. Тютюгин, А. А. Байда, Е. В. Харитонов, Е. В. Шевченко ; отв. ред. В. Я. Таций]. – Х. : Право, 2012. – 1244 с.
2. Браинин Я.М. Уголовная ответственность и её основания в советском уголовном праве. - М., 1969.
3. Браинін Я. М. Основні питання загального вчення про склад злочину / Я. М. Браинін. – К. : Вид-во Київського ун-ту, 1964. – 188 с.
4. Брич Л. П. Теорія розмежування складів злочинів : монографія / Л. П. Брич. – Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2013. – 712 с.
5. Волков Б.С. Детерминистическая природа преступного поведения. - Казань, 1979.
6. Гавриш С. Б. Теоретические предпосылки исследования объекта преступлений // Право и политика. – 2000. – № 11. – С. 4-15.
7. Жеребкин В.В. Логическая структура состава преступления. – Харьков, 1974. – 28 с.
8. Зелінський А.Ф., Куц В.М. Об'єкт злочину і структура Особливої частини Кримінального кодексу // Вісн. Ун-ту внутр. справ. – 1997. – № 2. – С. 148-154.
9. Карпушин М.П., Курлянский Н.И. Уголовная ответственность и состав преступления. - М., 1974.

10. Коржанський М.Й. Кваліфікація злочинів: Навчальний посібник. Видання 2-ге. – К: Атіка, 2002.
11. Кудрявцев В.Н. Общая теория квалификации преступлений.-2-е изд. перераб. и дополн. - М., Юрист, 1999.
12. Навроцький В.О. Теоретичні проблеми кримінально-правової кваліфікації. – К.: Атіка, 1999.
13. Огурцов Н.А. Правоотношения и ответственность в уголовном праве. Казань, 1975.
14. Трайнин А.Н. Общее учение о составе преступления. - М., 1957.

Тема 9. Кваліфікація кримінальних правопорушень

План

1. Поняття кваліфікації кримінальних правопорушень.
2. Склад кримінального правопорушення та кваліфікація кримінальних правопорушень.
3. Стадії та етапи кваліфікації кримінальних правопорушень.
4. Особливості кваліфікації при конкуренції кримінально-правових норм, множинності кримінальних правопорушень, кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті та незакінчених кримінальних правопорушень.
5. Значення правильної кваліфікації кримінальних правопорушень.

Література

1. Брайнин Я.М. Уголовная ответственность и основания её в советском уголовном праве. – М., 1969.
2. Благов Е.В. Общая теория применения уголовного права: Монография / Е.В. Благов; Яросл. гос. ун-т. – Ярославль, 2003. – 260 с.
3. Гаухман Л.Д. Квалификация преступлений: закон, теория, практика. – М.: АО «Центр Юр Инфор», 2001.
4. Карпушин М.П., Курлянский Н.И. Уголовная ответственность и состав преступления. - М., 1974.

5. Кваліфікація злочинів: Навчальний посібник / Дудоров О.О., Писменський Є.О., – 2010. – 430 с.
6. Коржанський М.Й. Кваліфікація злочинів: Навчальний посібник. Видання 2-ге. – К: Атіка, 2002.
7. Кудрявцев В.Н. Общая теория квалификации преступлений. – М.: Юрид. лит, 1972. Кудрявцев В.Н. Общая теория квалификации преступлений. - М.,1972.
8. Кузнецов В. В. Теорія кваліфікації злочинів : підручник / В. В. Кузнецов, А. В. Савченко. – К. : Алерта, 2012. – 316 с.
9. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: Навч.посібник. – К.: Юрінком інтер, 2006.
10. Тарарухин С.А. Квалификация преступлений в следственной и судебной практике. - Киев : "Юринком", 1995.

Тема 10. Об'єкт кримінального правопорушення

План

1. Поняття об'єкта кримінального правопорушення, його значення.
2. Проблема визначення об'єкта кримінального правопорушення в науці кримінального права.
3. Структура об'єкта кримінального правопорушення.
4. Класифікація об'єктів кримінального правопорушення та її значення. Кримінально-правове значення загального, родового та безпосереднього об'єкта кримінального правопорушення.

Література

1. Гавриш С.Б. Теоретические предпосылки исследования объекта преступлений // Право и политика. – 2000. – № 11. – С. 4-15.
2. Глистин В.К. Проблема уголовно-правовой охраны общественных отношений (объект и квалификация преступлений). – Л., 1979.

3. Емельянов В. П. Понятие объекта преступлений в уголовно-правовой науке // Право і безпека. – 2002. – № 4. – С. 7-11.
4. Коржанский Н.И. Объект и предмет уголовно-правовой охраны. – М., 1980.
5. Кривуля О.М., Куц В.М. Чи можуть суспільні відносини бути об'єктом злочину? // Вісник Університету внутрішніх справ. – 1997. – Вип. 2. – С.70-75.
6. Музыка А. А. Предмет злочину: теоретичні основи пізнання : монографія / А. А. Музыка, Є. В. Лащук. – К., 2011.
7. Никифоров Б.С. Объект преступления по советскому уголовному праву. – М., 1960.
8. Новоселов Г.П. Учение об объекте преступления. Методологические аспекты. – М.: НОРМА, 2001.
9. Пионтковский А.А. Учение о преступлении по советскому уголовному праву. – М., 1961.
10. Сенаторов М.В. Об'єкт злочину та його відображення у законі про кримінальну відповідальність // Питання боротьби зі злочинністю: Збірник наукових праць. -2003. –Вип. 7. – С. 133-146.
- 11.Таций В.Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве. – Х., 1988.
- 12.Трубников В.М. Новый взгляд на объект преступления // Право і безпека. – 2002. – № 1. – С. 81–87.

Тема 11. Причинний зв'язок у кримінальному праві

План

1. Філософське обґрунтування поняття причинності явищ у навколишньому середовищі.
2. Місце причинного зв'язку у системі ознак об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
3. Види причинного зв'язку їх характеристика та значення.

4. Причинний зв'язок, труднощі його фактичного встановлення як відображення труднощів доказування у кримінальному судочинстві.
5. Особливості причинного зв'язку у складі кримінальних правопорушень, вчинюваних шляхом бездіяльності.

Література

1. Ковалев М.И., Васьков П.Т. Причинная связь в советском уголовном праве. – М., 1958.
2. Кудрявцев В.Н. Объективная сторона преступления. – М., 1960.
3. Андреева Л. Причинная связь в свете судебной практики//Сов. юстиция – 1967. N 18.С. 10-11..
4. Маковка Н.М. Категории возможность и действительность. – Краснодар, 1972.
5. Тимейко Г.В. Общее учение об объективной стороне преступления. – Ростов-на-Дону, 1977.
6. Церетели Т.В. Причинная связь в уголовном праве. – М.: Госюриздат, 1963.
7. Ярмыш Н.Н. Теоретические проблемы причинно-следственной связи в уголовном праве (философско-правовой анализ). – Х.: Право, 2003.

Тема 12. Суспільно небезпечні наслідки кримінального правопорушення

План

1. Поняття та ознаки суспільно небезпечних наслідків.
2. Співвідношення категорій «злочинна шкода», «шкода від кримінального правопорушення», «суспільно небезпечний наслідок».
3. Види (класифікація) суспільно небезпечних наслідків.
4. Кримінально-правове значення суспільно небезпечних наслідків.

Література

1. Берзін П.С. Злочинні наслідки: поняття, основні різновиди, кримінально-правове значення. — К.: Дакор, 2009. — 736 с.
2. Демидова Л. М. Проблеми кримінально-правової відповідальності за заподіяння майнової шкоди в Україні (майнова шкода як злочинний наслідок): теорія, закон, практика : монографія / Л. М. Демидова. — Х. : Право, 2013. — 752 с.
3. Кузнецова Н.Ф. Значение преступных последствий для уголовной ответственности. - М., 1958.
4. Кудрявцев В.Н. Объективная сторона преступления. – М., 1960.
5. Мальцев В.В. Проблема уголовно-правовой оценки общественно опасных последствий. – Саратов: Издат-во Саратовского университета, 1989.
6. Михлин А.С. Последствия преступления. - М.: Госюриздат, 1961.
7. Тимейко Г.В. Общее учение об объективной стороне преступления. - Ростов-на-Дону, 1977.
8. Чубарев В.Л. Тяжесть преступного деяния. Киев: Вища школа, 1991.
9. Житний О.О. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям: Монографія. – Х., 2004.

Тема 13: Суспільно небезпечна бездіяльність

План

1. Суспільно небезпечне діяння у системі ознак об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Форми суспільно небезпечного діяння.
2. Суспільно небезпечна бездіяльність: поняття, загальні та специфічні ознаки.
3. Особливості впливу злочинної бездіяльності на об'єкт кримінально-правової охорони.

4. Підстави та умови кримінальної відповідальності за злочинну бездіяльність.
5. Значення злочинної бездіяльності для застосування окремих інститутів Загальної частини кримінального закону.

Література

1. Тер-Акопов А.А. Бездействие как форма преступного поведения. – М., 1980.
2. Тер-Акопов А.А. Определение сущности бездействия//СГП. 1976. N 12. С. 70-74.
3. Ковалев М.И. Проблемы учения об объективной стороне состава преступления. – Красноярск, 1991.
4. Кудрявцев В.Н. Объективная сторона преступления. – М., 1960.
5. Тимейко Г.В. Общее учение об объективной стороне преступления. Ростов-на-Дону, 1977.
6. Ярмиш Н.Н. Пассивний характер бездіяльності як одна з ознак об'єктивної сторони злочину // Вісник НУВС. - №12. - 2000. - с.77-80.
7. Малинин В.Б. Обоснование уголовной ответственности за бездействие//Вестн. ЛГУ. Экономика, философия, право. – 1984. – № 2. – Вып. 4. – С. 114-117.
8. Тимейко Г.В. Понятие и специфические черты преступного бездействия//Тр./ВЮЗИ. – 1963. – Т. 2. – С. 115–147.
9. Тимейко Г.В. Причинная связь и проблема ответственности при бездействии//Вопросы уголовного права. М., 1966. С. 78-111.
10. Тимчук О.Л. Причинний зв'язок при бездіяльності.//Вісник Запорізького юридичного інституту МВС України. – 2000. – вип. 1.
11. Шарапов Р.Д. К вопросу о бездействии в уголовном праве//Правоведение. – 1998. – № 3.

Тема 14: Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення

План

1. Поняття суб'єкта кримінального правопорушення та спеціального суб'єкта кримінального правопорушення, його ознаки.
2. Види (класифікація) спеціальних суб'єктів кримінального правопорушення, їх загальна характеристика.
3. Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення в системі елементів складу кримінального правопорушення.
4. Кримінально-правове значення спеціального суб'єкта кримінального правопорушення.

Література

1. Голубев В. Специальный субъект преступления // Сов. юстиция. – 1984. - № 12. – С. 7-8.
2. Куц В.Н. Теоретико-прикладні аспекти проблеми суб'єкта злочину // Вісник Університету внутрішніх справ. – 1996. – Вип. 1. – С. 17-23.
3. Орлов В. С. Субъект преступления по советскому уголовному праву. – М., Госюридиздат, 1958.
4. Орымбаев Р. Специальный субъект преступления. – Алма-Ата, 1977.
5. Павлов В. Г. Субъект преступления и уголовная ответственность. – СПб.: Издательство «Лань», 2000.
6. Тарасова Ю.В, Понятие и признаки специального субъекта преступления//Российский следователь. – 2004. – № 10.
7. Терентьев В.И. Специальный субъект как элемент состава преступления в системе признаков состава преступления//Актуальні проблеми політики: Зб. Наук праць ОНЮА. – Одеса, 2000. – Вип.10.
8. Терентьев В.І. Загальне поняття спеціального суб'єкта та його класифікація//Актуальні проблеми політики: Зб. Наук праць ОНЮА. – Одеса, 2000. – Вип. 7.
9. Устименко В.В. Специальный субъект и субъективная сторона преступления // Проблемы социалистической законности, 1986. – Вып. 17. – С.

132-135.

10. Устименко В.В. Специальный субъект преступления. – Харьков, 1983.

Тема 15. Осудність та неосудність за кримінальним правом України

План

1. Поняття осудності та неосудності та їх кримінально-правове значення.
2. Характеристика медичного критерію неосудності.
3. Характеристика юридичного критерію неосудності.
4. Проблема обмеженої (зменшеної) осудності, її співвідношення з осудністю.
5. Кримінальна відповідальність осіб, які вчинили кримінальне правопорушення у стані осудності, але до встановлення вироку захворіли на психічну хворобу.

Література

1. Антонян Ю. М., Бородин С. В. Преступность и психические аномалии / Отв. Ред. В.Н. Кудрявцев. – М.: Наука, 1987.
2. Бурдін В. М. Осудність та неосудність (кримінально-правове дослідження) : монографія / В. М. Бурдін. – Л. : ЛНУ ім. І. Франка, 2010. – 780 с.
3. Клименко В. А. Обмежена осудність: поняття, критерії та примусове лікування : монографія / В. А. Клименко, В. Б. Первомайський, Т. М. Приходько. – К. : Атіка, 2011. – 180 с.
4. Куц В.Н. Теоретико-прикладні аспекти проблеми суб'єкта злочину // Вісник Університету внутрішніх справ. - 1996. – Вип. 1. – С. 17-23.
5. Ломако В. А. Осудність та неосудність за кримінальним правом України: Конспект лекції. – Харків: Українська юридична академія, 1993.
6. Михеев Р.И. Основы учения о вменяемости и невменяемости. – Владивосток, 1980. – 120 с.

7. Марчак В. Я. Обмежена осудність: психолого-правовий зміст : монографія / В. Я. Марчак. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2010. – 400 с.
8. Орлов В. С. Субъект преступления по советскому уголовному праву. – М. : Госюридиздат, 1958.
9. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 15.05.2006 № 2 «Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру».
10. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 3 червня 2005 року № 7 «Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування».
11. Трахтеров В.С. Вменяемость и невменяемость в уголовном праве (исторический очерк). – Харьков, 1992.
12. Трубников В.М. Нове про суб'єкт злочину // Вісник Національного університету внутрішніх справ, 2002. – Спецвипуск – С. 110-117.

Тема 16. Вина в кримінальному праві

План

1. Поняття вини в кримінальному праві та її місце в системі ознак складу кримінального правопорушення.
2. Сутність, зміст, характер і ступінь вини.
3. Поняття суб'єктивного ставлення в вину (в провину).
4. Кримінально-правове значення вини.
5. Категорії «форма вини», «вид вини» та їх значення.

Література

1. Беньківський В.О. Деякі теоретичні питання вини // Держава і право. – 2000. – Вип. 7.
2. Вереша Р. В. Суб'єктивні елементи підстави кримінальної відповідальності : Підручник / Р. В. Вереша. – К. : Атіка, 2006. – 740 с.
3. Волков Б.С. Проблема воли и уголовная ответственность. – Казань, 1965.

4. Воробей П.А. Теорія і практика кримінально-правового ставленні в вину: Монографія. – К. : Вид-во НАВСУ, 1997.
5. Дагель П.С., Котов Д.П. Субъективная сторона преступления и её установление. – Воронеж: Изд-во Воронежского университета, 1974.
6. Лунеев В. В. Субъективное вменение. - М.: Спарк, 2000. - 70 с.
7. Рарог А.И. Квалификация преступлений по субъективным признакам.- Спб., 2002.
8. Рарог А.И. Общая теория вины в уголовном праве: Учебное пособие. – М.: ВЮЗИ, 1980.
9. Складов С. Проблемы определения понятия вины в уголовном праве России. – Уголовное право – 2003. №2.
10. Утевский Б.С. Вина в советском уголовном праве. – М., 1980.

Тема 17. Умисел як форма вини

План

1. Поняття умислу в кримінальному праві, його види та значення.
2. Характеристика інтелектуального моменту прямого й непрямого умислу.
3. Характеристика вольового моменту прямого й непрямого умислу.
4. Відмежування прямого умислу від непрямого, непрямого умислу – від злочинної самовпевненості.
5. Спеціальні (інші) види умислу.

Література

1. Векленко С. Интеллектуальное содержание умышленной вины//Уголовное право – 2001. – №4.
2. Вереша Р. В. Поняття вини як елемент змісту кримінального права України. – К.: Атіка, 2005-224с.
3. Ворошилин В.В., Кригер Г.А. Субъективная сторона преступления (Учебное пособие). – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1987. – 76 с.

4. Дагель П.С., Котов Д.Л. Субъективная сторона преступления и ее установление. – Воронеж, 1972.
5. Злобин Г.А., Никифоров Б.С. Умысел и его формы. – М.: Юрид. лит., 1972. – 262 с.
6. Ломако В.А. Зміст умислу і його види: Текст лекції. – Х. : Юрид. ін-т. – 1991. – 15 с.
7. Нерсесян В.А. Понятие и формы вины в уголовном праве // Известия высших учебных заведений. Правоведение. – 2002. – № 2. – С. 67 – 82.
8. Портнов И. Отграничение косвенного умысла от прямого// Социалистич. законность. – 1976. – № 9. – С. 41-43.
9. Портнов И. Отграничение умысла, заранее обдуманного, от внезапно возникшего// Социалистич. законность. 1978. N 7. С. 42-44.
10. Рарог А.И. Квалификация преступлений по субъективным признакам. – СПб.: Издательство “Юридический центр Пресс”, 2002. – 304 с.

Тема 18. Небрежність як форма вини

План

1. Поняття вини в кримінальному праві, її форми та значення.
2. Поняття злочинної самовпевненості, характеристика її інтелектуального та вольового моментів.
3. Поняття злочинної недбалості, характеристика її інтелектуального та вольового моментів.
4. Відмінність злочинної недбалості від злочинної самовпевненості та від казусу.
5. Відмінність злочинної самовпевненості від злочинної недбалості та від непрямого умислу.

Література

1. Дагель П.С. Неосторожность. Уголовно-правовые и криминологические проблемы. - М., 1977.

2. Дагель П.С., Котов Д.Л. Субъективная сторона преступления и ее установление. – Воронеж, 1974.
3. Злочинна небережність: Карно-правове та кримінологічне дослідження / І.П. Лановенко, Ф.А. Лопушанський, О.М. Костенко та ін. – К., 1992.
4. Козлов А.П. Понятие преступления. - СПб., 2004.
5. Макиашвили В.Г. Уголовная ответственность за неосторожность. - М., 1987.
6. Нерсесян В.А. Ответственность за неосторожные преступления. – СПб., 2002.
7. Рарог А.И. Квалификация преступлений по субъективным признакам.- Спб, 2002.
8. Угрехелидзе М.Г. Проблема неосторожной вины в уголовном праве. – Тбилиси, 1976.
9. Ворошилин Е.В., Кригер Г.А. Субъективная сторона преступления. М.: Изд-во МГУ, 1987.
10. Вина и мотивы преступного поведения. — СПб.: Издательство Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004.

Тема 19. Крайня необхідність

План

1. Поняття, підстави та соціально-правове значення крайньої необхідності.
2. Місце крайньої необхідності в системі обставин, які виключають злочинність діяння.
3. Ознаки правомірного заподіяння шкоди в стані крайньої необхідності.
4. Екセス крайньої необхідності.
5. Відмежування крайньої необхідності від інших обставин, що виключають злочинність діяння.

Література.

1. Баулин Ю.В. Обстоятельства исключающие преступность деяния. – Х, 1991.

2. Зуев В. Необходимая оборона и крайняя необходимость. – М., 1996.
3. Орехов В.В. Необходимая оборона и иные обстоятельства, исключающие преступность деяния. – СПб., 2003.
4. Паше-Озерский Н.Н. Необходимая оборона и крайняя необходимость по советскому уголовному праву. М.: Госюриздат, 1962. 181 с.
5. Пархоменко С. В. Деяния, преступность которых исключается в силу социальной полезности и необходимости. — СПб.: Издательство Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004.
6. Козак В.Н. О соотношении задержания преступника с крайней необходимостью//Уголовно-правовые и процессуальные гарантии защиты конституционных прав граждан: Межвуз. темат. сб./Калинин. гос. ун-т. Калинин, 1982. С. 101-110.
7. Козак В.Н. Вопросы теории и практики крайней необходимости. Саратов: Изд-во Саратов. унта, 1981. 153 с.
8. Селезнев М. Крайняя необходимость и оправданный риск//Законность. 1992. N 11. С. 14-16.
9. Ткаченко В.И. Отграничение необходимой обороны от крайней необходимости//Советская юстиция. 1979. N 7. С. 14-15.
10. Домахин С.А. Крайняя необходимость по советскому уголовному праву. – М., 1985.

Тема 20. Необхідна оборона

План

1. Поняття та соціально-правове значення необхідної оборони.
2. Місце необхідної оборони в системі обставин, які виключають злочинність діяння.
3. Підстави виникнення стану необхідної оборони.
4. Ознаки правомірного заподіяння шкоди в стані необхідної оборони.
5. Експес (перевищення меж) необхідної оборони.

Література.

1. Баулин Ю.В. Обстоятельства исключающие преступность деяния. – Х, 1991.
2. Зуев В. Необходимая оборона и крайняя необходимость. – М., 1996.
3. Лі І.Т. Діалектична єдність і протиріччя принципів незастосування сили і права на самооборону // Вісник УніВС. – 2000. – Спецвипуск. – С. 118 – 122.
4. Орехов В.В. Необходимая оборона и иные обстоятельства, исключающие преступность деяния. – СПб., 2003.
5. Паше-Озерский Н.Н. Необходимая оборона и крайняя необходимость. – М., 1962.
6. Подоляк А.М. Про деякі питання необхідної оборони. // Держава і право. – 1999. – Вип. 4.
7. Про судову практику у справах про необхідну оборону: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 № 1.
8. Таганцев Н.С. Уголовное право: Курс лекций. – Т.1. – Учение о преступлении. – М., 1994.
9. Пархоменко С. В. Деяния, преступность которых исключается в силу социальной полезности и необходимости. — СПб.: Издательство Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004.
10. Орехов В. В. Необходимая оборона и иные обстоятельства, исключающие преступность деяния. – СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2003.

Тема 21. Готування до кримінального правопорушення

План

1. Поняття та види стадій вчинення кримінального правопорушення.
2. Поняття готування до кримінального правопорушення. Види готування.

3. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки готування до кримінального правопорушення.
4. Кримінальна відповідальність за готування до кримінального правопорушення.
5. Відмежування готування до кримінального правопорушення від замаху на кримінальне правопорушення, закінченого кримінального правопорушення з усіченим складом та від виявлення умислу.

Література

1. Дурманов Н.А. Стадии совершения преступления. - М., 1958.
2. Кузнецова Н.Ф. Ответственность за приготовление к преступлению и покушение на преступление по советскому уголовному праву. М.: Изд-во МГУ, 1958.
3. Караулов В.Ф. Стадии совершения преступления. - М., 1982.
4. Маслак Н. В. Кримінальна відповідальність за готування до злочину / Н. В. Маслак. – Х. : Право, 2010. – 232 с.
5. Панько К.А. Добровольный отказ от преступления по советскому уголовному праву. - Воронеж, 1975.
6. Тер-Акопов А.А. Добровольный отказ от совершения преступления. - М., 1982.
7. Тихий В.П. Питання застосування норм Кримінального кодексу України щодо стадій злочину // Законодавство України: Науково-практичні коментарі. – 2002. - № 1. – С. 69-73.
8. Тихий В. Закінчений та незакінчений злочин. Кримінальна відповідальність за незакінчений злочин (коментар до статей 13, 16 Кримінального кодексу України) / В. Тихий // Вісник Конституційного Суду України. – 2004. – №2. – С. 105-110.
9. Тишкевич И.С. Приготовление и покушение по уголовному праву. - М., 1958.

10. Редин М.П. Разграничение приготовления к преступлению и покушения на него//Следователь. – 1999. – № 1.

Тема 22. Замах на кримінальне правопорушення

План

1. Поняття та види стадій вчинення кримінального правопорушення.
2. Поняття замаху на кримінальне правопорушення. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки замаху.
3. Види замаху на кримінальне правопорушення.
4. Кримінальна відповідальність за замах на кримінальне правопорушення.
5. Відмежування замаху від готування до кримінального правопорушення та від закінченого кримінального правопорушення.

Література

1. Дурманов Н.А. Стадии совершения преступления. - М., 1958.
2. Кузнецова Н.Ф. Ответственность за приготовление к преступлению и покушение на преступление по советскому уголовному праву. М.: Изд-во МГУ, 1958.
3. Караулов В.Ф. Стадии совершения преступления. - М., 1982.
4. Назаренко Г.В., Ситникова А.И. Неоконченное преступление и его виды. – М., 2003.
5. Панько К.А. Добровольный отказ от преступления по советскому уголовному праву. - Воронеж, 1975.
6. Тер-Акопов А.А. Добровольный отказ от совершения преступления. - М., 1982.
7. Тихий В.П. Питання застосування норм Кримінального кодексу України щодо стадій злочину // Законодавство України: Науково-практичні коментарі. – 2002. - № 1. – С. 69-73.

8. Тишкевич И.С. Приготовление и покушение по уголовному праву. - М., 1958.
9. Редин М.П. Разграничение приготовления к преступлению и покушения на него//Следователь. 1999. N 1. С. 13 и сл.

Тема 23. Добровільна відмова при незакінченому злочині

План

1. Поняття добровільної відмови, її значення.
2. Ознаки добровільної відмови при незакінченому злочині
3. Межі добровільної відмови
4. Проблема визначення кримінально-правових наслідків добровільної відмови.
5. Відмінність добровільної відмови від дійового каяття.

Література

1. Дурманов Н.А. Стадии совершения преступления. - М., 1958.
2. Житний О.О. Юридична природа звільнення від кримінальної відповідальності: деякі вади термінології // Вісн. Нац. ун-ту внутр. справ. – 2001. – №14. – С. 27-32.
3. Житний О.О. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям: Монографія. – Х., 2004.
4. Караулов В.Ф. Стадии совершения преступления. - М., 1982.
5. Панько К.А. Добровольный отказ от преступления по советскому уголовному праву. - Воронеж, 1975.
6. Зелинский А. Добровольный отказ от преступления//СЮ. 1968. N 8. С. 9-11..
7. Тер-Акопов А.А. Добровольный отказ от совершения преступления. - М., 1982.
8. Тишкевич И.С. Приготовление и покушение по уголовному праву. - М., 1958.

9. Шахов В.Д. Ответственность за покушение на преступление. - Караганда, 1974.
10. Щерба С.П., Савкин А.В. Деятельное раскаяние в совершенном преступлении: Практическое пособие / Под общ. ред. С.П. Щерба. – М.: Изд-во «Спарк», 1997.
11. Юшков Ю. Добровольный отказ от совершения преступления // Сов. юстиция. – 1978. – № 8. – С. 20-21.
12. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності: Монографія. –К., 2004.
13. Щепельков В. Добровольный отказ соисполнителя преступления//Законность. 2002. N 8. С. 31-32.
14. Иванов В. Добровольный отказ от совершения преступления при соучастии//Сов. юстиция. 1992. N 23-24. С. 10-11.
15. Гродецкий Ю.В. Мотивация поведения при добровольном отказе // Проблемы законности. Вип. 39: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. – Харків, Нац. юрид. акад. України, 1999. – С. 128-134.
16. Гродецкий Ю.В. Добровольный отказ как институт уголовного права // Нова Конституція України і проблеми вдосконалення законодавства: Темат. зб. наук. праць / Відповід. ред. М.І. Панов. – Харків: Нац. юрид. акад. України, 1997. – С. 136-141.

Тема 24. Поняття і види одиничних кримінальних правопорушень

План

1. Одиничне кримінальне правопорушення як структурний елемент множинності кримінальних правопорушень.
2. Прості одиничні кримінальні правопорушення.
3. Ускладненні одиничні кримінальні правопорушення.
  - 3.1. Триваючі одиничні кримінальні правопорушення.
  - 3.2. Продовжувані одиничні кримінальні правопорушення.
  - 3.3. Складні (складені) одиничні кримінальні правопорушення.

4. Відмежування одиничних кримінальних правопорушень від множинності кримінальних правопорушень.

Література

1. Бажанов М.И. Множественность преступлений по уголовному праву Украины. – Харьков, 2000.
2. Владимиров В., Криволапов Г. Соотношение продолжаемых и повторных преступлений. // Советская юстиция. – 1974. – № 19.
3. Зінченко І. О. Одиничні злочини: поняття, види, кваліфікація / І. О. Зінченко, В. І. Тютюгін. – Х. : ФІНН, 2010. – 256 с.
4. Караев Т.Э. Повторность преступлений. – М., 1983.
5. Кривошеин П.К. Повторность в советском уголовном праве. – К., 1990.
6. Ляпунов Ю. Квалификация составных (сложных) преступлений. // Социалистическая законность. – 1982. – № 1.
7. Малков В.П. Множественность преступлений и её формы по советскому уголовному праву. – Казань, 1982.
8. Ораздурдыев А.М. Разграничение длящихся и продолжаемых преступлений. // Проблемы совершенствования законодательства по укреплению правопорядка и усиление борьбы с правонарушениями. Межвуз. сб. научн. тр. – Свердловск, 1982.
9. Ришелюк А. Проблематика триваючого злочину // Радянське право. – 1991. – № 5.
10. Ришелюк А.М. Про поняття, ознаки і сферу дії продовжуваного злочину // Правова держава. - 1992. -Вип. 1.

Тема 25. Сукупність кримінальних правопорушень

План

1. Поняття та ознаки сукупності кримінальних правопорушень.
2. Види сукупності кримінальних правопорушень.

3. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень при ідеальній та реальній сукупності.
4. Відмінність сукупності кримінальних правопорушень від одиночного кримінального правопорушення та від конкуренції норм Особливої частини кримінального права.
5. Кримінально-правове значення сукупності кримінальних правопорушень.

Література

1. Алиев Н.Б. Понятие идеальной совокупности преступлений//Правоведение. 1981. N 3. С. 8487.
2. Бажанов М.И. Множественность преступлений по уголовному праву Украины. – Харьков, 2000.
3. Зінченко І. О. Види множинності злочинів: кримінально-правовий зміст і співвідношення : наук. нарис / І. О. Зінченко. – Х. : Юрайт, 2012. – 64 с.
4. Зінченко О.І., Тютюгін В.І. Множинність злочинів: поняття, види, призначення покарання. – Х., 2008.
5. Красиков Ю.А. Множественность преступления (понятие, виды, наказуемость). – М., 1988.
6. Куринов Б.А. Квалификация при совокупности преступлений и конкуренции уголовно-правовых норм. // Вестник МГУ. – Серия 11., Право. – 1983. – № 2. – с. 20-28.
7. Криволапов Г.Г. Множественность преступлений по советскому уголовному праву. – М., 1974.
8. Кудрявцев В.Н. Общая теория квалификации преступлений. – М., 1972.
9. Малков В.П. Множественность преступлений и её формы по советскому уголовному праву. – Казань, 1982.
10. Малков В.П. Совокупность преступлений (вопросы квалификации и назначения наказания). – Казань, 1974
11. Никифоров А.С. Совокупность преступлений. – М., 1965.
12. Портнов И. Особенности квалификации идеальной совокупности преступлений // Советская юстиция. – 1983. – № 16.

13. Рагимов Ф.Р. Соотношение сложных составов и совокупности преступлений//СЗ. 1983. N 2. С. 54 и сл.

14. Постанова №7 Пленуму Верховного Суду України від 4 червня 2010 року «Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки»

Тема 26. Повторність кримінальних правопорушень

План

1. Поняття та види повторності кримінальних правопорушень.
2. Види фактичної повторності кримінальних правопорушень.
3. Повторність кримінальних правопорушень, яка пов'язана із засудженням (рецидив).
4. Відмежування повторності кримінальних правопорушень від суміжних категорій.
5. Значення повторності кримінальних правопорушень для кваліфікації кримінальних правопорушень та призначення покарання.

Література

1. Бажанов М.И. Множественность преступлений по уголовному праву Украины. – Харьков, 2000.
2. Захаров В.Ф. Новый Кримінальний кодекс України та рецидив злочину // Держава і право. – 2002. – Вип.. 15.
3. Зелинский А.Ф. Квалификация повторных преступлений: Учебное пособие. – Волгоград, 1976.
4. Караев Т.Э. Повторность преступлений. – М., 1983.
5. Кириленко О.І. Види повторності злочинів у кримінальному праві України // Вісник Запорізького юридичного інституту МВС України. – 2001. - Вип.. 4.
6. Красиков Ю.А. Множественность преступления (понятие, виды, наказуемость). – М., 1988.
7. Криволапов Г.Г. Множественность преступлений по советскому уголовному праву. – М., 1974.

8. Кривошеин П.К. Повторность в советском уголовном праве. – К., 1990.
9. Малков В.П. Множественность преступлений и её формы по советскому уголовному праву. – Казань, 1982.
10. Панько К.А. Вопросы общей теории рецидива в советском уголовном праве. – Воронеж, 1988.

Тема 27. Організатор кримінального правопорушення

План

1. Поняття організатора кримінального правопорушення.
2. Об'єктивні ознаки організаторських дій.
3. Суб'єктивні ознаки організаторських дій
4. Підстави й межі кримінальної відповідальності та кваліфікація дій організатора кримінального правопорушення.
5. Добровільна відмова організатора кримінального правопорушення.

Література

1. Бурчак Ф.Г. Соучастие: социальные, криминологические и правовые проблемы. – К., 1986.
2. Бурчак Ф.Г. Учение о соучастии по советскому уголовному праву. – К., 1969.
3. Вознюк А. А. Кримінально-правові ознаки організованих груп і злочинних організацій : монографія / А. А. Вознюк. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – 192 с.
4. Гришаев П.И., Кригер Г.А. Соучастие по уголовному праву. – М., 1959.
5. Гуторова Н.А. Соучастие в преступлении по уголовному праву Украины. – Харьков., 1997.
6. Кваша О.О. Організатор злочину. Кримінально-правове та криминологічне дослідження. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2003. – 213 с.
7. Ковалев М.И. Соучастие в преступлении. – Ч.1. Свердловск. – 1960.

Козлов А.П. Соучастие: традиции и реальность. – СПб., 2001.

8. Новицький Г.В. Поняття і форми співучасті у злочині за кримінальним правом України.: Наук.-практ. посіб. – К., 2001.

9. Тельнов П.Ф. Ответственность за соучастие в преступлении. – М., 1974.

10. Царегородцев А.М. Ответственность организаторов преступлений. – Омск. – 1978.

11. Шнейдер М.А. Соучастие в преступлении по советскому уголовному праву. – М., 1958.

Тема 28. Пособник кримінального правопорушення

План

1. Види співучасників у злочині за кримінальним правом.
2. Поняття пособника кримінального правопорушення та ознаки пособництва.
3. Види пособництва у злочині.
4. Відмежування пособника від інших співучасників.
5. Підстави кримінальної відповідальності та кваліфікація дій пособника кримінального правопорушення.

Література

1. Ананьин А.Ф. Организация, подстрекательство и пособничество в групповом преступлении//Проблемы профилактики преступности на современном этапе: Межвуз. сб. науч. тр./СвЮИ. Свердловск, 1983. С. 28-34.
2. Бурчак Ф.Г. Соучастие: социальные, криминологические и правовые проблемы. – К., 1986.
3. Бурчак Ф.Г. Учение о соучастии по советскому уголовному праву. – К., 1969.
4. Гришаев П.И., Кригер Г.А. Соучастие по уголовному праву. – М., 1959.
5. Гуторова Н.А. Соучастие в преступлении по уголовному праву Украины. – Харьков., 1997.
6. Ковалев М.И. Соучастие в преступлении. – Ч.1. Свердловск. – 1960.

7. Новицький Г.В. Поняття і форми співучасті у злочині за кримінальним правом України.: Наук.-практ. посіб. – К., 2001.
8. Семченков И. Проблемы квалификации заранее обещанных укрывательства и приобретения или сбыта имущества, заведомо добытого преступным путем // Уголовное право. – 2007. – № 3.
9. Тельнов П. Разграничение деяний исполнителя и пособника//Советская юстиция. - 1973. – № 4. С. 5–7.
10. Тельнов П.Ф. Ответственность за соучастие в преступлении. – М., 1974.
11. Царегородцев А.М. Ответственность организаторов преступлений. – Омск. – 1978.
12. Шнейдер М.А. Соучастие в преступлении по советскому уголовному праву. – М., 1958. .

Тема 29. Вчинення кримінального правопорушення організованою групою осіб та злочинною організацією як форми співучасті

План

1. Форми співучасті за кримінальним правом України та місце в них організованих злочинних спільнот.
2. Вчинення кримінального правопорушення організованою групою, його об'єктивні та суб'єктивні ознаки.
3. Вчинення кримінального правопорушення злочинною організацією, його об'єктивні та суб'єктивні ознаки.
4. Підстави та межі кримінальної відповідальності учасників організованої групи та злочинної організації.
5. Кримінально-правове значення вчинення кримінального правопорушення організованою групою та злочинною організацією.

Література

1. Алексеев В. Понятие организованной группы. // Соц. законность. – 1989. – №11. – С. 25-26.

2. Бурчак Ф.Г. Соучастие: социальные, криминологические и правовые проблемы. – К., 1986.
3. Быков В.М. Признаки организованной группы // Законность. – 1998. – №9. – С. 4-8.
4. Вознюк А. А. Кримінально-правові ознаки організованих груп і злочинних організацій : монографія / А. А. Вознюк. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – 192 с.
- Гришаев П.И., Кригер Г.А. Соучастие по уголовному праву. – М., 1959.
5. Гуров А.И. Профессиональная преступность. Прошлое и современность. – М., 1990.
6. Демидова Л. М. Кримінальна відповідальність за створення злочинної організації. – Х. : СПД ФО Вапнярчук, 2005. – 256 с.
7. Деякі питання провадження у справах про злочини, вчинені організованими злочинними угрупованнями // Вісник Верховного Суду України. – 2001. – №1. – С. 29-40.
8. Зелинський А.Ф. Про організовану злочинність // Вісник Університету внутрішніх справ. – 1996. – № 1. – С. 29-36.
9. Иванов Н. Организованная преступность и институт соучастия // Сов. Юстиция. – 1990. – №10. – С. 4-5.
10. Ковальчук В. П. Кримінально-правові засоби протидії створенню злочинної організації: монографія / В. П. Ковальчук. – Львів: ЛьвДУВС, 2013. – 224 с.
11. Митрофанов І.І., Слободяник Т.М. Кримінальна відповідальність осіб, які вчинили злочин у співучасті. — Кременчук: Вид-во ПП Щербатих О.В., 2009. — 280 с.
12. Тельнов П.Ф. Ответственность за соучастие в преступлении. – М., 1974.
13. Новицький Г.В. Поняття і форми співучасті у злочині за кримінальним правом України.: Наук.-практ. посіб. – К., 2001.
14. Козлов А.П. Соучастие: традиции и реальность. – СПб., 2001.

15. М. Хавронюк, М. Мельник. Ознаки і поняття організованої групи та злочинної організації (кримінально-правовий аспект) // Право України. 2000. № 4.

16. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 13 від 23.12.2005 р.

Тема 30. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання.

План

1. Поняття та значення умовно-дострокового звільнення від відбування покарання
2. Підстави умовно-дострокового звільнення від відбування покарання.
3. Умови умовно-дострокового звільнення від відбування покарання.
4. Правові наслідки умовно-дострокового звільнення від відбування покарання.
5. Особливості умовно-дострокового звільнення від відбування покарання за кримінальні правопорушення, вчинені у неповнолітньому віці

Література:

1. Водяников Д.П. Дальнейшее развитие институтов досрочного, условно-досрочного освобождения и замены наказания более мягким в действующем уголовном законодательстве // Вопросы уголовного права. – М., 1966. – С. 137-166.
2. Водяников Д.П., Санталов А.И. Основания условно-досрочного освобождения // Вестн. ЛГУ. Экономика, философия, право. Вып. 3. – 1966. – № 17. – С. 91-99.
3. Звечаровский И.Э. Уголовно-правовые нормы, поощряющие посткриминальное поведение личности. – Иркутск: Изд-во Иркутского ун-та, 1991. – 160 с.
4. Иногамова-Хегай Л., Казарян Э. Основания и предпосылки применения условно-досрочного освобождения // Уголовное право. – 2003. – №4. – С. 28-

29.

5. Про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання і заміну невідбутої частини покарання більш м'яким: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 р. № 2 // Вісник Верховного Суду України. – 2002. – № 3.

6. Скибицкий В.В. Освобождение от уголовной ответственности и отбывания наказания. – К.: Наук. думка, 1987. – 181 с.

7. Стручков Н.А. Условно-досрочное освобождение от наказания. М., 1961. – 47 с.

8. Ткачевский Ю.М. Условно-досрочное освобождение от отбывания наказания // Вестн. Моск. ун-та. Сер 11. Право. – 2002. – №1. – С. 16-40.

9. Трубников В.М. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання // Вісник Нац. ун-ту внутр. справ. – 2002. – № 19. – С. 73-81.

10. Яковець І. С. Умовно-дострокове звільнення та заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. – PRL, 2012. – 212 с.

Тема 31. Цілі покарання

План

1. Проблема соціально-правової природи цілей покарання. Поняття цілей покарання та їх значення.
2. Цілі покарання в історії кримінального законодавства та в науці кримінального права.
3. Проблема кари як мети покарання.
4. Виправлення засуджених як мета покарання.
5. Спеціальне та загальне запобігання, їх співвідношення з іншими цілями покарання.

Література

1. Анденес И. Наказание и предупреждение преступлений. – М., 1979.
2. Бойко І. Й. Кримінальні покарання в Україні (ІХ–ХХ ст.): навч. посіб. / І. Й. Бойко. – Л. : ЛНУ ім. І.Франка, 2013. – 408 с.

3. Гальперин И.М. Наказание: социальные функции, практика применения. – Москва., 1983.
4. Денисова Т.А. Покарання: кримінально-правовий, кримінологічний та кримінально-виконавчий аналіз: монографія / Т.А. Денисова. – Запоріжжя: КПУ, 2007. – 288с.
5. Карпец И.И. Наказание. Социальные, правовые и криминологические проблемы. – М., 1973.
6. Кристи Н. Пределы наказания. – М., 1985.
7. Мицкевич А. Ф. Уголовное наказание: понятие, цели и механизмы действия / А. Ф. Мицкевич. – СПб., 2005.
8. Ной И.С. Сущность и функции наказания в советском государстве. – Саратов., 1973.
9. Фролова О.Г. Злочинність і система кримінальних покарань (соціальні, правові та кримінологічні проблеми й шляхи їх вирішення за допомогою логіка-математичних методів). – К.: АртЕк., 1997.
10. Шаргородский М.Д. Наказание, его цели и эффективность. – Л., 1973.

Тема 32. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з позитивною посткримінальною поведінкою особи

План

1. Поняття звільнення від кримінальної відповідальності і його правові наслідки. Поняття посткримінальної поведінки.
2. Види звільнення від кримінальної відповідальності та їх класифікація.
3. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із дійовим каяттям:
4. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із примиренням винного з потерпілим.
5. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності за спеціальними підставами, передбаченими в Особливій частині КК (загальна характеристика).

Література

1. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності. – К., 2004.
2. Житний О.О. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям: Монографія. – Х., 2004.
3. Звечаровский И.Э. Уголовно-правовые нормы, поощряющие посткриминальное поведение личности. – Иркутск: Изд-во Иркутского ун-та, 1991. – 160 с.
4. Келина С. Г. Теоретические вопросы освобождения от уголовной ответственности. – М., 1974.
5. Магомедов А. А. Правовые последствия освобождения от уголовной ответственности. – Саратов, 1994.
6. Наден О.В. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. – Х.: Право, 2003. – 224 с.
7. Скибицкий В. В. Освобождение от уголовной ответственности и от отбывания наказания. – К., 1987.
8. Тенчов Э.С. Специальные виды освобождения от уголовной ответственности: Текст лекции. – Иваново, 1982.
9. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 р.
10. Хряпінський П.В. Заохочувальні норми у кримінальному законодавстві України. – Х.: Харків юрид., 2009. – 840 с.
11. Хряпінський П. В. Спеціальне звільнення від відповідальності у кримінальному праві та законодавстві України : навч. посібн. / П. В. Хряпінський. – Запоріжжя : КСК–Альянс, 2010. – 270 с.

Тема 33. Судимість

1. Поняття судимості, її значення та місце в механізмі кримінальної відповідальності.
2. Кримінально-правові наслідки судимості.
3. Загальноправові наслідки судимості.
4. Погашення судимості.
5. Зняття судимості.

Література:

1. Голіна В. Судимість як соціально-правове явище: сутність, призначення, наслідки // Вісник Академії правових наук України. – 2005. – №2 (41). – С. 173-182.
2. Голіна В.В. Судимість: Монографія. – Х.: „Харків юридичний”, 2006.
3. Кириць Б. Виникнення судимості // Вісник Львівського національного університету ім. Івана Франка. – Серія юридична. – 2001. – Вип. 36. – С. 444-453.
4. Кириць Б. Припинення судимості // Вісник Львівського національного університету ім. Івана Франка. Серія юридична. – 1999. – Вип. 34. – С. 178-183.
5. Паневін В. Застосування законодавства про погашення і зняття судимості // Вісник Верховного Суду України. – 2004. – № 6.
6. Письменський Є. О. Інститут судимості в кримінальному праві України. – Луганськ, 2008.
7. Про практику застосування судами України законодавства про погашення і зняття судимості: Постанова Пленуму Верховного Суду України №16 від 26.10.2003 року.
8. Стрюк М.В. Коментар до статті 88 "Правові наслідки судимості" розділу XIII "Судимість" // Законодавство України. Науково-практичні коментарі. – 2004. – № 10. – С.43-59.

Тема 34. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень

План

1. Поняття та ознаки призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.
2. Законодавчі системи призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.
3. Правила призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.
4. Порядок призначення остаточного покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.
5. Особливості призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень різнорідних (різновидних) основних та додаткових покарань.

Література

1. Бажанов М.И. Назначение наказания по советскому уголовному праву. – Киев., 1980.
2. Бажанов М.И. Назначение наказания по совокупности преступлений и совокупности приговоров: Учебное пособие. – Харьков, 1977.
3. Горелик А.С. Наказание по совокупности преступлений и приговоров. – Красноярск., 1991.
4. Зінченко О.І., Тютюгін В.І. Множинність злочинів: поняття, види, призначення покарання. – Х., 2008.
5. Карпец И.И. Индивидуализация наказания в советском уголовном праве. – М., 1961.
6. Кругликов Л.Л. Смягчающие и отягчающие ответственность обстоятельства в уголовном праве. – Воронеж., 1985.
7. Практика призначення судами кримінального покарання // Вісник Верховного Суду України. – 2002. - №5.

8. Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного суду України від 24 жовтня 2003 року № 7.
9. Тютюгин В.И. Назначение наказания при совершении нескольких преступлений и по нескольким приговорам: Конспект лекций. – Харьков., 1992.

ДОДАТКИ**ДОДАТОК 1**

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Юридичний факультет
Кафедра кримінально-правових дисциплін

КУРСОВА РОБОТА

з навчальної дисципліни
«Кримінальне право»
на тему:

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ**Виконав:**

студент II курсу групи ЮП-23
спеціальності «081 Право»
Іваненко Олексій Іванович

Перевірив: .....

(посада, науковий ступінь, вчене звання,
прізвище та ініціали)

Кількість балів за результатами
рецензування.....

Кількість балів за результатами
захисту.....

Члени комісії:

1.
.....
.....
2.
.....
.....

м. Харків – 20__ рік

ПРИКЛАДИ

ПОСИЛАНЬ НА ДЖЕРЕЛА НАЙБІЛЬШ ПОШИРЕНИХ ВИДІВ

1. Баулін Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності: монографія. Київ: Атіка, 2004. 296 с.
2. Бесчастний В. М. Основи законодавства України з протидії злочинності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 3 (9). Т. 2. С. 193–197.
3. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2010. 456 с.
4. Практика застосування судами законодавства, яким передбачені права потерпілих від злочинів. URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/13048CC55C16416FC2257B7C003862E0](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/13048CC55C16416FC2257B7C003862E0).
5. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24 січ. 1995 р. № 20/95-ВР. (за станом на 09 лют. 2017 р.). *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/20/95-вр>.